

LAUSUNTO

Helsinki 22.5.2023

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo.stm@gov.fi

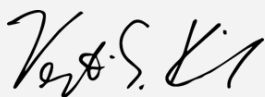
Viite: lausuntopyyntö VN/11255/2023

Asia: Hallituksen esityksen luonnos laiksi tupakkalain muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja:

erityisasiantuntija Kaarina Tamminiemi, kaarina.tamminiemi@soste.fi, 040 5774614

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry toivoo, että sen näkemykset voidaan ottaa huomioon koskien hallituksen esitystä laiksi tupakkalain muuttamisesta.

Hallituksen esitys

Sosiaali- ja terveysministeriöstä on lausuntokierroksella tupakkalain muutosesitys, jossa ehdotetaan tupakkalakiin lisättäväksi savuttomista nikotiinituotteista määritelmä, joka kattaisi nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Esityksessä ehdotetaan, että edellä mainittuja tuotteita säädeltäisiin samalla tavalla kuin suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, purutupakkaa ja nenänuuskaa. Tämä tarkoittaisi ns. nikotiinipussien myynnin, muun luovuttamisen ja välittämisen kieltä sekä maahantuonnin pääasiallista kieltä.

Taustalla vaikuttaa se, että Fimea ei enää tulkitse ns. nikotiinipussien kuuluvan lääkelain soveltamisalaan ja tällöin ilman muutoksia nikotiinipusseja saa myydä ilman vähittäismyyntilupaa eikä tuotteilla ole nikotiinirajaa.

Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan savuttomien nikotiinituotteiden käyttökieltoa päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloihin sekä leikkikentille. Savuttomien nikotiinituotteiden hallussapito kielletäisiin alle 18-vuotiailta.

Kansainväliset sopimukset ja kansalliset linjaukset

Suomen ratifioima kansainvälinen tupakkapuitesopimus velvoittaa meitä toimiin tupakkatuotteiden käytön ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi nykyisten sekä tulevien sukupolvien terveyden suojelemiseksi.

Monet maat ovat kieltäneet nikotiinipussien myynnin mm. Uusi-Seelanti ja Australia. EU:ssa tupakattomien nikotiinia sisältävien tuotteiden säätelyssä eri maiden tulkinnat ja käytännöt poikkeavat toisistaan. Mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että nikotiinipussien myynti oltaisiin helpottamassa Euroopassa, ennemminkin päinvastoin. Nikotiinipussien myynti ollaan kieltämässä ainakin Belgiassa ja Hollannissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä julkisti 31.1.2023 mietintönsä tupakkalain tavoitteen saavuttamiseen tarvittavista toimista. Työryhmä mm. teki ehdotuksia lakimuutoksiksi ja muiksi toimenpiteiksi nikotiinituotteiden käytön loppumiseksi. Työryhmä mm. ehdotti nikotiinia sisältävien tupakan vastikkeiden säätelyä hallituksen esitysluonnoksessa esitetyllä tavalla.

Nyt lausunnolla oleva hallituksen esitys tukee laajempaa tupakkalain tavoitetta, että ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käyttö loppuu Suomessa vuoteen 2030 mennessä. Savuttoman ja nikotiinittoman Suomen saavuttamisen kannalta on keskeistä, miten uusien nikotiinituotteiden käytön yleistymisen voidaan ehkäistä ja torjua.

SOSTEn kannat

Vaikka tupakointi on Suomessa vähentynyt, työtä nikotiinituotteiden haittoja vastaan täytyy jatkaa määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti. Suomen tupakkapolitiikan edelläkävijyys edellyttää jatkossakin monipuolisia toimia muun muassa lainsäädännön tasolla. Kansanterveyden suojelemisen näkökulmasta uusien nikotiinia sisältävien kuluttajatuotteiden markkinoille päästäminen ei ole perusteltua.

- SOSTE kannattaa hallituksen esitysluonnosta, jotta tupakkalakiin lisätään savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, joka kattaa nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Kannatamme, että savuttomista nikotiinituotteista säädetään samalla tavalla kuin suussa käytettäväksi tarkoitetusta tupakasta, purutupakasta ja nenänuuskasta. Esitys muun muassa yksinkertaistaa viranomaisvalvontaa ja viranomaistyötä laajemminkin.
- Hallituksen esitys on SOSTEn mielestä kannatettava erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. Tällä hetkellä nikotiinituotteiden valmistajat tuottavat markkinoille kiihtyvällä tahdilla uusia tuotteita, joiden avulla pyritään nikotiiniriippuvuuden synnyttämiseen ja ylläpitoon. Voimakas nikotiinituotteiden tuotekehitys ja markkinointi mm. sosiaalisessa mediassa pyrkii tavoittamaan erityisesti uusia nuoria sukupolvia tavoitteena synnyttää tupakkariippuvuus ja pitkäaikainen asiakkuus.
- SOSTE kannattaa savuttomien nikotiinituotteiden käyttökieltoa päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloihin sekä leikkikentille. Kannatamme myös savuttomien nikotiinituotteiden hallussapidon kieltämistä alle 18-vuotiailta. Ehdotus muun muassa parantaa opettajien ja muiden alle 18-vuotiaiden parissa työskentelevien mahdollisuuksia puuttua nikotiinipussien ja suussa käytettäväksi tarkoitetun tupakan käyttämiseen kouluissa.